

**ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ**

Δελτίο Τύπου

Τρόφιμα και Κορωνοϊός SARS-CoV-2: Ερωτήσεις - Απαντήσεις

Οι Υγειονομικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας στο πλαίσιο της πληροφόρησης τόσο του κοινού όσο και του προσωπικού των επιχειρήσεων τροφίμων, για τα τρόφιμα και τον κορωνοϊό SARS-CoV-2, δημοσιεύουν τις πιο κάτω χρήσιμες πληροφορίες, σε συνεργασία με τον Ενιαίο Φορέα Ελέγχου Τροφίμων (ΕΦΕΤ) της Ελλάδος:

Τι γνωρίζουμε μέχρι στιγμής για τη νόσο COVID-19 του αναπνευστικού συστήματος που σχετίζεται με τον νέο ιό SARS-CoV-2;

Σύμφωνα με όσα γνωρίζουμε μέχρι στιγμής, η νέα νόσος του αναπνευστικού συστήματος COVID-19 οφείλεται σε μόλυνση από ένα νέο τύπο κορωνοϊού, του SARS-CoV-2. Οι τρόποι μετάδοσης της COVID-19 σχετίζονται στενά με αυτόν άλλων γνωστών κορωνοϊών. Οι διαφορετικοί τύποι κορωνοϊών συνήθως προκαλούν συμβατικά κρυολογήματα στους ανθρώπους. Επιπλέον, άλλοι κορωνοϊοί, όπως οι κορωνοϊοί SARS και MERS έχουν εμφανιστεί στο παρελθόν και έχουν οδηγήσει σε σοβαρά αναπνευστικά προβλήματα. Τα κύρια όργανα στόχοι του κορωνοϊού SARS-CoV-2 στον άνθρωπο είναι τα όργανα του αναπνευστικού συστήματος. Η πιο σημαντική μέθοδος μετάδοσης είναι η «μόλυνση με σταγονίδια», με την οποία οι κορωνοϊοί μεταφέρονται από ανθρώπους στον αέρα μέσω σταγονιδίων και στη συνέχεια εισπνέονται. Επίσης, παθογόνα που βρίσκονται στα χέρια μπορούν να εισέλθουν μέσω του βλεννογόνου της μύτης, του στόματος ή των ματιών, και να οδηγήσουν σε μόλυνση.

Υπάρχουν άλλοι πιθανοί τρόποι μετάδοσης;

Επί του παρόντος δεν υπάρχουν περιπτώσεις, οι οποίες να έχουν δείξει ότι άνθρωποι έχουν μολυνθεί με τον νέο τύπο κορωνοϊού με άλλο τρόπο, όπως μέσω της κατανάλωσης μολυσμένων τροφίμων ή μέσω επαφής με μολυσμένα

**ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ**

αντικείμενα. Δεν υπάρχουν επίσης γνωστές αναφορές για άλλους κορωνοϊούς σχετικά με λοιμώξεις που να οφείλονται σε τρόφιμα ή σε επαφή με στεγνές επιφάνειες. Η μετάδοση μέσω επιφανειών που πρόσφατα μολύνθηκαν με ιούς είναι παρόλα αυτά δυνατή, μέσω μολύνσεων με την αφή. Ωστόσο, αυτό είναι πιθανό να συμβεί μόνο σε σύντομο χρονικό διάστημα μετά τη μόλυνση από άτομο που νοσεί, λόγω της σχετικά χαμηλής σταθερότητας των κορωνοϊών στο περιβάλλον, και εφόσον το άτομο που θα αγγίξει τις επιφάνειες θα αγγίξει μετά το στόμα, την μύτη ή τα μάτια του.

Πως μπορώ να προστατευθώ από τη μόλυνση με τον ιό μέσω των τροφίμων;

Με τα έως τώρα δεδομένα ο ιός δεν μεταδίδεται στον άνθρωπο μέσω μολυσμένων τροφίμων, όμως πρέπει να τηρούνται αυστηρά οι γενικοί κανόνες καθημερινής υγιεινής, όπως το συχνό πλύσιμο των χεριών με σαπούνι, καθώς και οι κανόνες υγιεινής κατά το χειρισμό των τροφίμων. Δεδομένου ότι οι ιοί είναι ευαίσθητοι στη θερμότητα, ο κίνδυνος μόλυνσης μπορεί επίσης να μειωθεί περαιτέρω με τη θέρμανση των τροφίμων.

Μπορεί ο νέος τύπος SARS-CoV-2 να μεταδοθεί μέσω πιάτων και μαχαιροπήρουνων σε κυλικεία ή άλλα μέρη μαζικής εστίασης;

Οι κορωνοϊοί μπορούν γενικά να επιμολύνουν τα μαχαιροπήρουνα ή τα πιάτα, όπως προφανώς και άλλες επιφάνειες, μέσω φταρνίσματος ή βήχα από προσβεβλημένο άτομο άμεσα πάνω τους, και μπορούν να επιβιώσουν σε αυτές τις στέρεες επιφάνειες για κάποιο χρονικό διάστημα. Μια επιδερμική μόλυνση θεωρητικά θα μπορούσε να είναι δυνατή εάν ο ιός μεταδοθεί μέσω μαχαιροπήρουνων ή των χεριών στο βλεννογόνο του στόματος, του λαιμού ή των ματιών. Ωστόσο, δεν έχει γίνει γνωστή καμία μόλυνση με SARS-CoV-2 μέσω αυτής της οδού μετάδοσης και επομένως μετάδοση μέσω αυτής της οδού θεωρείται έως τώρα αδύνατη.

Γίνεται ο ιός ανενεργός με το πλύσιμο στο χέρι ή με το πλυντήριο πιάτων;

**ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ**

Όπως όλοι οι εγκαψιδιωμένοι ιοί στους οποίους το γενετικό υλικό επικαλύπτεται από ένα στρώμα λίπους, έτσι και οι κορωνοϊοί είναι ευαίσθητοι σε ουσίες που διαλύουν το λίπος, όπως οι αλκοόλες ή οι επιφανειοδραστικοί παράγοντες, που περιέχονται σε σαπούνια και απορρυπαντικά πιάτων. Οι ουσίες αυτές θεωρείται ότι μπορούν να βλάψουν την επιφάνεια του ιού και να καταστήσουν τον ιό ανενεργό. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα εάν τα πιάτα πλένονται και στεγνώνουν σε πλυντήριο πιάτων σε θερμοκρασία 60 βαθμών Κελσίου ή υψηλότερη.

Απαιτούνται ειδικά προληπτικά μέτρα όσον αφορά στα πιάτα ή στα μαχαιροπήρουνα στις εγκαταστάσεις φροντίδας των ηλικιωμένων;

Όλα τα συνήθη μέτρα και οι κανόνες συμπεριφοράς για την προστασία από νοροϊούς ή ιούς της γρίπης στις εγκαταστάσεις φροντίδας ηλικιωμένων, βοηθούν κατά της μετάδοσης της COVID-19.

Μπορώ να μολυνθώ από τον SARS-CoV-2 μέσω μολυσμένων κατεψυγμένων τροφίμων;

Μέχρι στιγμής δεν υπάρχουν ενδείξεις μόλυνσης μέσω της κατανάλωσης τροφίμων, συμπεριλαμβανομένων των κατεψυγμένων τροφίμων. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να συμμορφώνεστε απολύτως με τους γενικούς κανόνες υγιεινής κατά την προετοιμασία των τροφίμων.

Πώς μπορώ να προστατευθώ όταν πηγαίνω στο σουπερμάρκετ;

Ένας βασικός τρόπος για να αποφευχθεί η εξάπλωση του ιού είναι να τηρηθεί απόσταση των 2 μέτρων μακριά από άλλους ανθρώπους. Γενικά ο κορωνοϊός μεταδίδεται από άνθρωπο σε άνθρωπο μέσω σταγονιδίων από μολυσμένα άτομα που φτερνίζονται, βήχουν ή εκπνέουν. Μια τέτοια "κοινωνική αποστασιοποίηση" αποτελεί την κύρια στρατηγική σε οποιαδήποτε κατάσταση εκτός του σπιτιού.

Άλλες ιδέες: Πηγαίνετε για ψώνια όταν δεν υπάρχει πολύ κίνηση. Πάρτε αντισταθμικό μαζί σας. Χρησιμοποιήστε το για να σκουπίσετε τα χέρια σας και την λαβή του καροτσιού ή τα χερούλια του καλαθιού που θα χρησιμοποιήσετε.

**ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ**

Χρησιμοποιήστε μια πιστωτική ή χρεωστική κάρτα αντί μετρητών, και εάν είναι δυνατό μέσω εφαρμογής (application) κινητού τηλεφώνου που εξασφαλίζει ανέπαφη χρέωση της βίζας. Επίσης, χρησιμοποιήστε το δικό σας στυλό για να υπογράψετε τις αποδείξεις. Μόλις γυρίσετε σπίτι, πλύνετε σχολαστικά τα χέρια σας. Αφού φορέσετε γάντια μιας χρήσης ή εφαρμόσετε απολυμαντικό στα χέρια σας, τοποθετήστε τα προϊόντα σε πάγκο ή τραπέζι που έχετε ήδη απολυμάνει. Περάστε ένα πανί με απολυμαντικό ή με σαπουνάδα στις εξωτερικές συσκευασίες των προϊόντων προτού τα φυλάξετε στα ντουλάπια. Εάν πρόκειται για διπλή συσκευασία (π.χ. σακούλι με δημητριακά προγεύματος εντός χαρτονένιας συσκευασίας), αφαιρέστε την εσωτερική συσκευασία και φυλάξτε αυτήν στο ντουλάπι και πετάξτε την εξωτερική. Στο τέλος καθαρίστε την επιφάνεια του πάγκου/τραπέζιού με σαπουνάδα ή/και με απολυμαντικό. Αν έχετε χρησιμοποιήσει τσάντα για ψώνια πολλαπλής χρήσης, μην ξεχάσετε να πλύνετε αυτήν εσωτερικά και εξωτερικά με νερό και σαπούνι.

Πως μπορώ να προστατευθώ όταν παραγγέλνω τρόφιμα για παράδοση (delivery) στο σπίτι;

Πληρώστε μέσω βίζας, έτσι ώστε να μην χρειαστεί συναλλαγή με χρήση μετρητών. Δώστε οδηγίες όπως το άτομο που θα σας παραδώσει τα τρόφιμα να αφήσει αυτά έξω από την πόρτα και να φύγει. Αφού πλύνετε τα χέρια σας με σαπούνι (αν θέλετε φορέστε μετά και γάντια μιας χρήσης), παραλάβετε τις σακούλες/τα δοχεία με τα τρόφιμα και τοποθετήστε αυτά σε πάγκο/τραπέζι που έχετε ήδη απολυμάνει. Αφαιρέστε τα τρόφιμα εντελώς από τα σακούλια/ τα δοχεία και τοποθετήστε αυτά σε πιάτα ή σε δικά σας δοχεία. Πετάξτε τα άδεια σακούλια/δοχεία. Καθαρίστε την επιφάνεια του πάγκου/τραπέζιού με σαπουνάδα ή/και με απολυμαντικό. Ως τελικό μέτρο πρόληψης, αν θέλετε ζεστάνετε για λίγο το φαγητό προτού το καταναλώσετε, είτε σε κανονικό φούρνο, είτε σε φούρνο μικροκυμάτων, είτε σε κατσαρόλα, αναλόγως του είδους τροφίμου.

Τα προϊόντα με βάση το κρέας επιμολύνονται από τον κορωνοϊό;

**ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ**

Δεν υπάρχουν αναφορές για ανθρώπινες ασθένειες που υποδηλώνουν ότι η COVID-19 μπορεί να μεταδοθεί από τρόφιμα ή συσκευασίες τροφίμων. Ωστόσο, είναι πάντα σημαντικό να ακολουθείτε καλές πρακτικές υγιεινής (δηλαδή να πλένετε συχνά τα χέρια και τις επιφάνειες, να ξεχωρίζετε το νωπό κρέας από άλλα τρόφιμα, να μαγειρεύετε στη σωστή θερμοκρασία και να ψύχετε γρήγορα τα τρόφιμα) κατά το χειρισμό ή την προετοιμασία των τροφίμων.

Πρέπει να καταναλώνω φρούτα και λαχανικά;

Η απλή απάντηση είναι ναι. Δεν υπάρχουν μέχρι τώρα στοιχεία που να υποδηλώνουν ότι ο άνθρωπος μπορεί να νοσήσει από την κατανάλωση φρούτων και λαχανικών, παρόλο που ο ιός μπορεί να βρεθεί σε αυτά αν έχει επιμολυνθεί από άτομο που νοσεί. Επομένως, αυτό που προτείνεται να κάνετε είναι να τηρείτε τους στοιχειώδεις κανόνες υγιεινής. Αν κάποιος θέλει να είναι πιο σχολαστικός:

Επειδή ο SARS-CoV-2 προέρχεται από μια οικογένεια ιών που πιθανότατα απενεργοποιείται με το σαπούνι και χλιαρό νερό, το πλύσιμο των φρούτων και των λαχανικών σας με σαπούνι και νερό πρέπει να εξαλείψει κάθε ζωντανό ιό. Όπως όμως έχει ήδη επισημανθεί, δεν έχει παρατηρηθεί μετάδοση της νόσου μέσω της κατανάλωσης τροφίμων, συμπεριλαμβανομένων και των φρούτων και των λαχανικών.

Πλένω και τις συσκευασίες;

Θα μπορούσατε να χρησιμοποιήσετε σαπούνι πιάτων σε πλαστικό, γυαλί και μέταλλο. Μετάδοση του ιού μέσω αυτής της οδού δεν έχει παρατηρηθεί. Αν αυτό δεν είναι πρακτικό, πλύνετε καλά τα χέρια σας αφού βγάλετε όλη τη συσκευασία, συμπεριλαμβανομένων των χαρτοκιβωτίων και των περιεκτών. Τέλος, πλύνετε τα χέρια σας, τον πάγκο και άλλες επιφάνειες που έχετε αγγίξει. Κάνετε αυτό αφού έχετε αποθηκεύσει κατάλληλα τα τρόφιμα.

**ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ**

Μπορώ να ενισχύσω το ανοσοποιητικό μου σύστημα μέσω της διατροφής μου;

Με απλά λόγια, δεν μπορείτε να «ενισχύσετε» το ανοσοποιητικό σας σύστημα μέσω της διατροφής και κανένα συγκεκριμένο τρόφιμο ή συμπλήρωμα διατροφής δεν θα σας εμποδίσει να μολυνθείτε από τον SARS-CoV-2 ή να αντιμετωπίσετε τον ιό εάν νοσηίτε. Η καλή πρακτική υγιεινής παραμένει το καλύτερο μέσο αποφυγής μόλυνσης.

Μέχρι σήμερα, η Ευρωπαϊκή Αρχή για την Ασφάλεια των Τροφίμων δεν έχει εγκρίνει κανένα ισχυρισμό υγείας για τρόφιμο ή συστατικό τροφίμου που να φέρει την επισήμανση ότι προστατεύει από τη μόλυνση.

Υπάρχουν πολλά θρεπτικά συστατικά που εμπλέκονται στην κανονική λειτουργία του ανοσοποιητικού συστήματος, έτσι ώστε να ενθαρρύνουμε τη διατήρηση μιας ισορροπημένης διατροφής για να υποστηρίξουμε την ανοσοποιητική λειτουργία (περιλαμβάνουν χαλκό, φυλλικό οξύ, σίδηρο, σελήνιο, ψευδάργυρο και βιταμίνες A, B6, B12, C και D). Δεν συνιστούμε κανένα τρόφιμο σε σχέση με το άλλο, αλλά ενθαρρύνουμε την κατανάλωση ποικιλίας τροφίμων για να διατηρήσουμε μια ισορροπημένη διατροφή.

Ερωτήσεις από τους επιχειρηματίες

Ένας εργαζόμενος στη μονάδα επεξεργασίας τροφίμων/αγρόκτημα είναι θετικός στον SARS-CoV-2. Ποια μέτρα πρέπει να λάβω για να διασφαλίσω ότι τα τρόφιμα που παράγω είναι ασφαλή;

Οι κορονοϊοί θεωρείται γενικά ότι μεταδίδονται από άτομο σε άτομο μέσω σταγονιδίων του αναπνευστικού συστήματος. Επί του παρόντος, δεν υπάρχουν στοιχεία που να υποστηρίζουν τη μετάδοση του SARS-CoV-2 από τα τρόφιμα. Σε αντίθεση με τους λοιμογόνους γαστρεντερικούς ιούς, όπως ο νοροϊός και η ηπατίτιδα A που συχνά προκαλούν λοίμωξη στον άνθρωπο από τα μολυσμένα τρόφιμα, ο SARS-CoV-2, είναι ένας ιός που προκαλεί κυρίως αναπνευστικά προβλήματα. Η έκθεση σε τρόφιμα σε αυτόν τον ιό δεν είναι γνωστή ως οδός μετάδοσης.

**ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ**

Ενώ η πρωταρχική ευθύνη σε αυτή την περίπτωση είναι να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα για την προστασία άλλων εργαζομένων και ατόμων που ενδέχεται να έρχονται σε επαφή με τον άρρωστο εργαζόμενο, οι εγκαταστάσεις θα πρέπει να διπλασιάσουν τις προσπάθειές καθαρισμού και απολύμανσης για τον έλεγχο τυχόν κινδύνων που ενδεχομένως σχετίζονται με τους εργαζόμενους.

Χρήσιμο είναι να ακολουθούνται και σχετικές κατευθυντήριες οδηγίες του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας (W.H.O.).

Πάντοτε επίσης να ακολουθούνται οι σχετικές οδηγίες που τυχόν εκδίδονται με Διατάγματα του Υπουργού Υγείας ή και άλλου Υπουργού.

Πρέπει να ανακληθούν τα τρόφιμα που παρήχθησαν στην εγκατάσταση κατά τη διάρκεια που ο εργαζόμενος ενδεχομένως μετέδωσε τον ιό ενώ εργαζόταν;

Δεν αναμένεται ότι τα τρόφιμα χρειάζεται να ανακληθούν ή να αποσυρθούν από την αγορά λόγω του SARS-CoV-2, καθώς επί του παρόντος, δεν υπάρχουν στοιχεία που να υποστηρίζουν ότι η μετάδοση του SARS-CoV-2 σχετίζεται με τα τρόφιμα ή τη συσκευασία των τροφίμων.

Εάν ένας εργαζόμενος στην εγκατάσταση επεξεργασίας τροφίμων έχει βρεθεί θετικός στον SARS-CoV-2 πρέπει να κλείσει η εγκατάσταση; Εάν ναι, για πόσο χρονικό διάστημα;

Αυτές οι αποφάσεις δεν βασίζονται στην ασφάλεια των τροφίμων αλλά στον κίνδυνο για τη δημόσια υγεία, λόγω μετάδοσης του ιού από άτομο σε άτομο.

Σε σχέση με τον SARS-CoV-2, πως μπορεί να γίνει η διαχείριση μπουφέ αυτοεξυπηρέτησης (self-service) όπως π.χ. salad bars στη λιανική πώληση;

**ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ**

Δεν υπάρχουν στοιχεία που να υποστηρίζουν ότι η μετάδοση του SARS-CoV-2 σχετίζεται με τα τρόφιμα ή τη συσκευασία των τροφίμων.

Υπάρχει η πιθανότητα κάποιος να μπορεί να μολυνθεί από τον SARS-CoV-2 αγγίζοντας μια επιφάνεια ή ένα αντικείμενο που έχει τον ιό πάνω του και στη συνέχεια αγγίζοντας το στόμα, τη μύτη ή τα μάτια του, αλλά αυτό δεν θεωρείται ο κύριος τρόπος μετάδοσης του ιού. Ο κορονοϊός μεταδίδεται κυρίως από το ένα άτομο στο άλλο μέσω σταγονιδίων που εισπνέονται. Ωστόσο, είναι πάντα σημαντικό να ακολουθούνται τα 4 βασικά βήματα για την ασφάλεια των τροφίμων – καθαρισμός, διαχωρισμός, μαγείρεμα και ψύξη – για να αποτραπούν τροφικές δηλητηριάσεις.

Ως πρόσθετη προφύλαξη για την αποφυγή της μετάδοσης του SARS-CoV-2 μέσω επαφής με μολυσμένη επιφάνεια, συνιστάται η συχνή πλύση και απολύμανση όλων των επιφανειών και σκευών που έρχονται σε επαφή με τρόφιμα. Οι εργαζόμενοι στην εστίαση πρέπει επίσης να πλένουν συχνά τα χέρια τους και να αλλάζουν γάντια πριν και μετά την προετοιμασία των τροφίμων, συμπεριλαμβανομένων του συχνού καθαρισμού και απολύμανσης των πάγκων προετοιμασίας και των περιεκτών. Οι καταναλωτές πρέπει να πλένουν τα χέρια τους μετά τη χρήση των σκευών σερβιρίσματος και να μην πιάνουν το πρόσωπό τους με τα χέρια τους.

Υπουργείο Υγείας
2 Απριλίου 2020